

Ultima piesă a tînărului, încă student la Conservatorul „Ciprian Porumbescu“, — Călin Ioachimescu: *Descintec (e)* vădește cu siguranță talent și perspective. Ioachimescu se preocupă și de ceea ce îi poate oferi tehnica de transformare electro-acustică a sunetelor naturale într-un concert (în cazul de față într-o sală lipsită de orice s-ar putea numi o aparatură cit de cit convenabilă sub aspect electro-acustic). Am considerat totuși evitabil compromisul renunțării la calitate din lipsă de mijloace pentru a aborda, în deplinătatea mijloacelor ceea ce ai curat la îndemînă: în primul rînd propria fantezie muzicală (lăudabilă, după cît s-a putut înțelege peste zgomotul penibil de fond al difuzoarelor), o grupă de tineri entuziaști (în parte amatori, în parte studenți), un dirijor pasionat, Radu Cozărescu... Filtrele și potențioetrele la DAC! Le vom utiliza cînd le vom avea de calitate cel puțin minimă cerută de o muzică gîndită pentru așa ceva. Știm cu toții ce efort face Conservatorul „Ciprian Porumbescu“ spre a-și înjgheba pentru nevoile educației muzicale — ce se cere pe toate planurile actualizată — un studio electronic, atît de necesar azi procesului de învățămînt muzical. Este inadmisibil ca acesta să mai funcționeze încă cu toate deșeurile sub nivelul minim de uzură admisibil...

Apreciem inițiativele Societății „MUZICA“ de a organiza periodic manifestări de acest gen, profitabile vieții noastre muzicale, publicului interesat, amatorilor de muzică și celor de meserie. Și, un sincer cuvînt de laudă prezentării concertului și efortului de realizare a contactului deschis dintre scenă și sală, cu minuție și discernămint reușit de Radu Stan (din perspectiva „ultimei creșteri“)!

N. BRÎNDUȘ

Recitaluri

În sala de concerte „George Enescu“ a Conservatorului „Ciprian Porumbescu“ a avut loc la începutul lunii aprilie a.c. un recital de vioră cu piesele miniaturale ale lui Fritz Kreisler.

A fost o manifestare artistică cu totul originală a cărei valoare nu am putea-o sublinia îndeajuns.

Profesorul George Manoliu, decanul facultății de instrumente și canto, el însuși eminent interpret la vioră și care ne-a reprezentat și ne reprezintă într-o seamă de jurii internaționale, a făcut mai întîi o prezentare de înaltă ținută muzicală și literară a celebrelor miniaturi kreisleriene.

Toți cei ce l-am auzit pe marele Kreisler, care împreună cu Enescu și Thibaud au însemnat suprema artă a cîntului la vioră în prima jumătate a veacului nostru au trăit clipe emoționante. A fost așa cum atît de bine a spus conferențiarul George Manoliu „o restituire a demnității pieselor mici“ — acele piese care au făcut de altfel gloria lui Kreisler.

La început, marele violonist, complet necunoscut, dar dispunînd de un uriaș talent de melodist, a recurs la un truc pe care l-a mărturisit, mai tirziu, singur. Anunța în programele sale „transcripții după manuscrisele unor mari clasici“ ca Pugnani, Martini, Corelli etc. Acestea s-au bucurat de un succes extraordinar. Ne-a făcut și nouă mare bucurie să le auzim executate astăzi de o duzină de elevi care fiecare — afirmăm fără ezitare — s-a dovedit a fi un autentic artist. Ovidiu Stănculescu în *Tempo di Minuetto* (în stilul lui Pugnani) a cîntat cu multă siguranță în atac, cu o intonație fermă și cit se poate de nuanțat.

În *Andantino* de Padre Martini, Tereza Neculce a vădit gingășie și a redat atrăgătoare melodie cu grație. Ruxandra Colan în *Variațiuni pe o temă de Corelli* a cîntat cu o agilitate impresionantă, dovedind totodată o indiscutabilă noblete în frazare.

Mihai Elekes a cîntat *Siciliana și Rigaudon* (scrise în stilul lui Francoeur) cu o justă respectare a timpilor, distingîndu-se în *Rigaudon* prin celeritatea și totodată precizia și transparența cu care a cîntat.

Au urmat apoi melodii din lucrările cunoscute ale unor mari compozitori ca de pildă celebra arie scrisă de Gluck în *Orfeu*, pentru flaut, și pe care violonista Elena Popescu a cîntat-o cu o liniște și distincție atrăgătoare. Ea a cîntat de asemenea piesa *Schöne Rosmarin* scrisă de Kreisler cu acea notă nostalgică specifică și care a dovedit sensibilitatea deosebită a interpretei.

Marcel Frandes a prezentat *Rondino* pe o cunoscută temă de Beethoven cu o desfășurare perfect egală, foarte măsurat și în stilul cerut, iar Alexandru Orban, într-o mazurcă de Chopin a cîntat cu mici ezitări de bun gust — cu acele *rubato-uri* caracteristice marelui polonez.

Au urmat apoi, transcripțiile din muzica spaniolă atît de dragi nu numai lui Kreisler dar și lui Thibaud și Enescu, piese care nu încetează să delecteze pe toți iubitorii muzicii spaniole cu captivanta ei melodicitate. Astfel, Sabina Coleașă în *Romanța andaluză* de Granados a cîntat cu mult patos iar Luciana Gheorghiu a prezentat *La vida breve* de Manuel de Falla cu un nerv realmente spaniol.

În *Recitativul și Scherzo-Caprice* de Kreisler, Horia Tudor a cîntat mai întîi cu un sentiment dramatic apoi (în *scherzo*) spumos, cu vivacitate.

Sabina Coleașă a cîntat și *Capriciu vienez* cu o poantă de umor și cu toată juvenilitatea cerută. Florin Szigheti, deși a cîntat puțin mai repede piesa *Liebesfreud* i-a imprimat acel nerv și viață specific vieneze, așa cum a fost concepută de compozitor.

În sfîrșit, Petru Csaba a încheiat acest minunat ciol, cîntînd în chip strălucit și ca un adevărat solist-concertist, celebrul *Vechiul refren...*

Ținem să aducem cu acest prilej neprecupețite elogii pianistelor Marieta Leonte și Inca Iliescu. Ele nu au fost niște „acompaniatoare“ ci au avut o substanțială participare artistică la interpretare. Au cîntat cu multă finețe, au punctat totdeauna cu ireproșabile accente cîntul violoniștilor iar atunci cînd au avut pasaje solistice s-au dovedit a fi demne de acest rol. Am dori să se afirme mai frecvent în piese pianistice de sine stătătoare.

A fost o manifestare care cinstește Conservatorul „Ciprian Porumbescu“ și organizatorul ei prof. Manoliu, exprimîndu-ne convingerea că ea va fi repetată într-una din marile noastre săli de concert și totodată radiotelevizată.

J. — V. P.



În cadrul manifestărilor omagiale pe care Liceul de Muzică Nr. 1 din Capitală le dedică celor trei decenii de la Eliberare și Congresului al XI-lea al P.C.R., cîțiva profesori ai acestui Liceu, au susținut, la Sala mică a Palatului, un recital de muzică de cameră.

Am audiat în interpretarea pianistilor Victoria Petri, Remus Manoleanu, Paul Surdulescu și Mihai Marinescu: *Sonata a III-a* de Prokofiev, *Sonata în Re major KV 576* de Mozart, *Melopee* de Liviu Comes, *Mephisto-vals* de Liszt și *Suita op. 14* de Bartók. De asemenea, am urmărit evoluția violonceliștilor Gabriela Constantin și Andrei Csaba (*Sonata* de Debussy și respectiv de Șostakovič) și a violonistului Radu Iancovici (*Sonata-Brevis* de Alfred Mendelssohn), acompaniați de către Victoria Petri și Ovidiu Cucu.

Interpreții s-au dovedit posesori ai unor solide cunoștințe muzicale, dublate de reale însușiri de tehnică instrumentală, ce le-a permis tălmăcirea cu sensibilitate și profunzime, dezinvoltură și expresivitate a unor elevate pagini camerale din literatura pianului, viorii și violoncelului.

Din păcate, trebuie s-o spunem cu regret, la această reușită manifestare au absentat nemotivat, tocmai cei ce trebuiau să fie prezenți în număr mare: elevii și profesorii Liceului de Muzică Nr. 1.

C. R.

„Oklahoma” de R. Rodgers

După *My Fair Lady*, cel mai răsunător succes internațional al „musical”-ului american, Teatrul de Operetă a mers la originile genului, înscenând lucrarea care i-a deschis acestuia calea spre notorietate și popularitate: *Oklahoma* de Richard Rodgers, pe libretul lui Oscar Hammerstein II. Împrejurările în care cei doi autori au colaborat pentru prima oară cu prilejul acestui spectacol merită a fi relatate pe scurt, deoarece conțin o substanțială doză de inedit. În mod ciudat, ambii au ajuns — în mod independent — la concluzia că povestirea populară „Green Grow The Lilacs” (Verde înfloarește liliacul) de Lynn Riggs ar putea fi folosită drept sursă de inspirație pentru un „musical play”. Ambii au supus această idee colaboratorilor lor din perioada respectivă, Richard Rodgers libretistului Larry Hart, iar Oscar Hammerstein compozitorului Jerome Kern, dar au fost refuzați net, întrucât niciunul dintre cei cărora li s-a făcut propunerea nu au avut încredere în succesul unei asemenea inițiative. Încercător în proiectul său, Rodgers a reluat propunerea, adresând-o lui Hammerstein, cu care a găsit imediat un limbaj comun. Premiera a avut loc, conform tradiției, într-un oraș de provincie, la New Haven, Connecticut, sub titlul *Away We Go* (Plecăm împreună). Apoi autorii au adus lucrării mici retușuri, i-au schimbat titlul în *Oklahoma* și au prezentat-o la New York, în seara de 31 mai 1943, la St. James Theatre. Din ziua premierei, spectacolul s-a reprezentat fără întrerupere vreme de cinci ani și nouă luni, în timp ce un turneu în S.U.A. a parcurs în decurs de opt ani și jumătate 250 de orașe, iar o altă trupă a prezentat *Oklahoma* într-un turneu de trei ani în Australia. Apoi a urmat, începând din 1951, Europa...

Ce a determinat un asemenea triumfal succes? Explicațiile pot fi găsite într-un complex de calități, printre care mai ales ideea autorilor de a considera „musicalul” ca un spectacol în care muzica, dramaturgia și coregrafia se îmbină într-un tot unitar. La aceasta se adaugă melodiile inspirate ale celor 13 „numere” muzicale principale, de imediată accesibilitate, și caracterul popular al eroilor, oameni simpli din „West”-ul american și nu conți sau prinți din operele clasice vieneze. Libretul aducea, la rîndul lui, momentul dramatic neobișnuit al unui omor prin propria imprudență a victimei, fapt nemaîntîlnit în operele tradiționale. Personajul în cauză este de altfel un „erou negativ” prin excelență, intrigant, acaparator, agresiv, a cărui dispariție nu face decît să precipite concluzia fericită a acțiunii — previzibilă de la bun început —, căsătoria celor doi tineri îndrăgostiți, fermiera Laurie și cowboy-ul Curly. Ce e drept, ulterioarele lucrări ale genului au impus părerea unanimă că „musicalul” trebuie să se bazeze pe un text dramatic puternic, teatral, bogat în conflicte, ceea ce a determinat folosirea unor capodopere ale dramaturgiei universale drept surse inspiratoare: „Femeia îndărătnică” de Shakespeare în *Kiss Me, Kate* a lui Cole Por-

ter, „Pygmalion” de G. B. Shaw în *My Fair Lady* a lui Loewe, „Romeo și Julieta” de Shakespeare în *Westside Story* a lui Leonard Bernstein. Alături de acestea, libretul lui Oscar Hammerstein II, bazat pe povestirea lui Riggs, face în mod evident figură de rudă săracă!

În asemenea condiții, cînd există astăzi termenul de comparație al „musical”-urilor scrise în anii următori apariției primei realizări a genului, este firesc să ne explicăm marele succes obținut de *Oklahoma* la premieră datorită ideilor sale novatoare, dar totodată trebuie să admitem că producțiile de dată mai recentă — mult superioare ca ținută artistică a libretului și a muzicii — ne determină să privim această primă „mostră” cu oarecare îngăduință.

Spectacolul prezentat de Teatrul de Operetă în versiunea românească a lui Alecu Popovici și în inscenarea unui colectiv afirmat cu autoritate în anii din urmă prin montările sale de operă — regizorul George Zaharescu, scenografa Hristofenia Cazacu și maestra de balet Mihaela Atanasiu —, a urmărit în mod evident să realizeze unitatea muzică — dramaturgie — coregrafie, specifică, prin definiție „musicalului”, și aceasta prin mijloace cît mai îndepărtate de cele folosite în opera clasică vieneză. Intenția a fost fără îndoială lăudabilă și justificată prin tendința generală de modernizare a spectacolului de operetă, de eliminare a prafului așternut peste o seamă de montări învechite. Din păcate, măsura a fost însă în mai multe rînduri depășită, ajungîndu-se la momente de un fals dramatism, resimțite ca exterioare genului și acțiunii, și la mijloace care amintesc de anumite montări expresioniste de la începutul perioadei interbelice. Întrepătrunderea coregrafiei cu dramaturgia — preconizată de Rodgers ca o noutate încă de la *On Your Toes* în 1936 — justifică fără îndoială prezența masivă a baletului în scenă și participarea sa la numeroase secvențe; măsura a fost însă și aci depășită, realizîndu-se o aproape permanentă și obositoare agitație scenică, datorită căreia acțiunea se urmărește adeseori cu oarecare dificultate. Din motive nu prea lesne de înțeles, apar în decor cîte una sau mai multe scări — dintre acelea folosite de zugrăvi pentru a se înălța spre zonele superioare ale pereților — pe care eroii urcă și coboară în timpul desfășurării jocului scenic, fără ca aceste ascensiuni să-și găsească o motivare limpede; impresia de agitație sterilă apare în felul acesta și mai accentuată. Unele obiecții stîrnește și modul de îndrumare a deținătorilor rolurilor principale, spre interpretări care se îndepărtează de naturalețea absolut necesară mai ales cînd este vorba de eroi reprezentînd oameni simpli din popor: se folosesc exagerări în gestică și în mimică, mergînd la unii pînă la caricatură. În această ambianță generală, doar trei interpreți își păstrează bunul simț popular și firescul: Adriana Codreanu în Mătușa Eller, Ștefan Teodoriu în bătrînul Carneas Andrew și George Hazgan în pitorescul rol al turcului Ali Hakim, răstăcit în vestul american. Cuplul celor doi îndrăgostiți (Constanța Cîmpeanu și Elizeu Simulescu), personajul negativ Jud Fry (N. Ionescu-Dodo), ca și ceilalți eroi principali (întruchipați de Vali Niculescu, Ion Dinu și Marica Munteanu) acționează scenic conform cu indicațiile date de regie în sensul mai sus arătat, creînd desigur unele momente de antren sau de „suspense” dramatic, dar lăsînd cu toții impresia că poartă o haină incomodă, care-i împiedică să evolueze la largul lor. Din punct de vedere strict muzical, vocile interpreților principali au apărut întrucîtva obosite, avînd — ce e drept — de înfruntat și masa adeseori copleșitoare a orchestrei conduse de Liviu Cavassi. În scenele de ansamblu, la care a contribuit și corul pregătît de Florin Sămărescu, intensitatea sonoră și pregnanța ritmică au fost desigur de rigoare, realizîndu-se astfel de momente de culminație deosebit de sugestive, cum este — printre altele — finalul ce poartă însuși titlul spectacolului, „O-o-ok-lahoma”.